

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

© Fotocredits: Robijn Page/Westend61

Gunstbetoon in de medische hulpmiddelensector

De IGJ legt maatregelen op aan leveranciers en zorgprofessionals voor het onvoldoende nakomen van regels voor gunstbetoon

De IGJ voerde inspecties uit bij diverse leveranciers van medische hulpmiddelen. Inspecteurs onderzochten schriftelijke overeenkomsten over geleverde diensten door zorgprofessionals aan leveranciers. Hierbij controleerden inspecteurs de overeenkomsten en de bijbehorende financiële documenten. In een aantal overeenkomsten werd de betaling onvoldoende toegelicht, zoals bij het uurtarief en het aantal uren dienstverlening. In een aantal gevallen was er geen schriftelijke overeenkomst. Hiermee hebben zowel de leveranciers als de zorgprofessionals zich niet gehouden aan de geldende kaders. De IGJ trad daarom handhavend op.

Hierover gaat deze publicatie.

Wat is gunstbetoon?

Gunstbetoon is het aanbieden van geld, diensten of goederen met het kennelijke doel de verkoop van een medisch hulpmiddel te bevorderen.

Samenwerking van een leverancier met een zorgprofessional kan leiden tot goed gebruik en innovatie van een medisch hulpmiddel. Maar de keuze van een medisch hulpmiddel mag alleen gebaseerd zijn op het gezondheidsbelang van de patiënt. Er mogen geen andere overwegingen meetellen, zoals financiële.

Wat is een dienstverleningsovereenkomst?

Een dienstverleningsovereenkomst (DVO) is een overeenkomst waarin een leverancier en een zorgprofessional, zoals een arts, werkafspraken vastleggen. Het opstellen van zo'n DVO is verplicht. Het gaat om afspraken over een bepaalde dienst die de zorgprofessional gaat doen voor de leverancier. Denk bijvoorbeeld aan het geven van een lezing of het uitbrengen van een advies over het gebruik van een medisch hulpmiddel. In de DVO staat over hoeveel uur de dienst gaat en voor welk uurtarief. Ook onkostenvergoedingen moeten vermeld en gespecificeerd zijn.

In de beleidsregels gunstbetoon Wet medische hulpmiddelen staat waaraan de DVO moet voldoen.

Wat heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) onderzocht?

De IGJ heeft inspecties uitgevoerd bij negen leveranciers van medische hulpmiddelen. Inspecteurs spraken met het management van de organisatie en beoordeelden DVO's en bijbehorende documenten. Zij toetsten of deze voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, namelijk artikel 6 van de Wet medische hulpmiddelen (Wmh) en de Beleidsregels gunstbetoon Wet medische hulpmiddelen.

De regels voor gunstbetoon zijn wederkerig, het aanvaarden van verboden gunstbetoon, of het doen van een aanbod daartoe, is op grond van artikel 6 Wmh, niet toegestaan.

Deze inspectiebezoeken zijn onderdeel van het toezicht op gunstbetoon in de medischehulpmiddelensector, dat jaarlijks in verschillende vakgebieden wordt gedaan. De negen leveranciers leveren medische hulpmiddelen voor onder andere cardiologie en tandheelkunde. Zij zijn willekeurig gekozen. Het onderzoek ging over de periode van 1 januari t/m 30 juni 2022.

Ontvangen documenten die niet direct gingen over dienstverlening, zijn niet in het onderzoek meegenomen.

Gesprekken met brancheorganisaties

Voorafgaand aan en tijdens de periode van de inspectiebezoeken spraken inspecteurs over het verbod op gunstbetoon met leverancierkoepels en zorgkoepels aangesloten bij de Stichting Gedragscode Medische Hulpmiddelen (GMH). Bij deze gesprekken ging het vooral om het geven van informatie. Het is belangrijk dat de koepelorganisaties hun leden kunnen informeren over de werkwijze van de inspectie en het onderwerp gunstbetoon onder de aandacht brengen.

Wat zijn de belangrijkste conclusies uit het onderzoek?

DVO niet altijd opgesteld

De IGJ trof in niet alle gevallen van dienstverlening een DVO aan, terwijl er wel betalingen aan zorgprofessionals waren gedaan. Dit is niet in lijn met artikel 6 van de Wet medische hulpmiddelen en de Beleidsregels gunstbetoon Wet medische hulpmiddelen.

Duidelijkheid DVO is een aandachtspunt

Beschrijf de DVO de inhoud, aard, duur en omvang van de dienst? Wat is het te bereiken resultaat? Staat het doel van de dienst in de DVO? Is duidelijk welk deel van de betaling een vergoeding is voor de dienst en welk deel een onkostenvergoeding? De meeste overeenkomsten waren hier niet duidelijk over. Dit is een aandachtspunt voor leveranciers en zorgprofessionals.

Specificaties van vergoedingen niet altijd juist

Bij het onderzoek lag de focus op hoe de vergoeding, de onkostenvergoeding en de verleende dienst exact in de DVO's waren beschreven. Ook keken inspecteurs of de vergoeding voor de dienst en eventuele onkosten overeenkwamen met de werkelijk gedane betaling. Dit controleerden zij in de opgevraagde administratieve gegevens. Het bleek dat de gedane betalingen niet altijd in de DVO gespecificeerd werden (in de vorm van het toegepaste uurtarief en het aantal overeengekomen uren). Dit is een aandachtspunt voor leveranciers en zorgprofessionals.

Uurtarieven niet altijd volgens de gedragscode

Met ingang van 1 januari 2022 is de lijst van maximum uurtarieven voor de verschillende categorieën zorgprofessionals geactualiseerd. De tarieven zijn ingedeeld naar categorie zorgprofessionals en (vervolg)opleiding. Dit staat in de Gedragscode Medische Hulpmiddelen. Hierdoor kunnen de genoemde beroepen in de onderzochte DVO's gekoppeld worden aan het in de gedragscode vastgestelde maximum uurtarief.

Wat zag de IGJ tijdens het onderzoek? Niet in alle gevallen hielden de leveranciers en zorgprofessionals zich in de DVO's aan deze maximum uurtarieven. Het niet hanteren van het juiste uurtarief is een overtreding van de Wet medische hulpmiddelen.

De IGJ treedt dan handhavend op.

Diensten zijn relevant

De dienst die geleverd wordt, moet betekenis hebben voor de leverancier of voor de zorgprofessional. Er moet een relatie zijn met het portfolio van de leverancier. Dit is een voorwaarde voor dit soort overeenkomsten en volgt uit artikel 6 van de Wmh. Voor alle onderzochte diensten geldt dat aan deze voorwaarde is voldaan.

Leveranciers aangesloten bij gedragscode beter op de hoogte

Uit de gesprekken tijdens dit onderzoek blijkt dat bij de gedragscode aangesloten leveranciers van medische hulpmiddelen beter op de hoogte zijn van de geldende wet- en regelgeving dan niet aangesloten leveranciers.

Maatregelen: waarschuwingen en boetes

Samenvattend is er in een aantal gevallen niet volgens de geldende wettelijke kaders gehandeld.

Er was geen overeenkomst opgesteld of specificaties van uren en uurtarieven ontbraken. Of uurtarieven waren overschreden. De IGJ legt hiervoor bestuursrechtelijke maatregelen op in de vorm van waarschuwingen en boetes aan zowel de betrokken leveranciers als zorgprofessionals.

Daarnaast hebben we aan een aantal leveranciers en zorgprofessionals aangegeven welke onderdelen beter moeten. Dit ging over zaken die volgens de beleidsregels en gedragscode moeten worden vastgelegd in een DVO. De inspectie verwacht van zowel leveranciers als zorgprofessionals dat zij deze verbeteringen doorvoeren, zodat zij voldoen aan de wet- en regelgeving.

Wat heeft de IGJ precies vastgesteld?

Hieronder zetten we het in cijfers op een rijtje:

- ✓ In totaal heeft de IGJ **diverse documenten onderzocht**. Dit waren DVO's en aanvullende documenten over de periode van 1 januari 2022 t/m 30 juni 2022 van **9 leveranciers van medische hulpmiddelen**.
- ✓ Van de **31 dienstverleningsrelaties** waren er **27 in een schriftelijke overeenkomst** vastgelegd zoals wettelijk verplicht is. In 4 dienstverleningsrelaties was dat niet het geval.
- ✓ **14 van de 27 overeenkomsten** gingen over meerdere activiteiten. Dit noemen we een **'raamovereenkomst'**.
- ✓ **Alle 27 overeenkomsten** hadden een **ondertekeningdatum**.
- ✓ In **22 overeenkomsten** waren de **onderdelen onvoldoende beschreven**. Vooral het aantal uren dienstverlening en de specificatie van de te leveren dienst waren niet transparant. Dit is niet in overeenstemming met de beleidsregels.
- ✓ Bij **27 van de 31 dienstverleningsrelaties** oordeelde IGJ **de beloning in redelijke verhouding tot de geleverde diensten**, zoals beschreven in de wet. Stond dit niet in de overeenkomst (wat dus wel moet)? Dan bekeken we de declaratie van de zorgprofessional, het betaalbewijs en andere financiële gegevens van de leverancier.
- ✓ In **4 van de 27 overeenkomsten (van 2 leveranciers)**, achtte de IGJ **de beloning niet in redelijke verhouding tot de geleverde diensten (door 4 zorgprofessionals)**. Er was een te hoog uurtarief gehanteerd.
- ✓ De IGJ beoordeelde **alle geboden vergoedingen voor reis- en verblijfskosten passend** voor de verrichte diensten.

Rapporten per leverancier

De rapporten met de beoordeling van de DVO's per leverancier van medische hulpmiddelen, worden openbaar gemaakt via de website van IGJ. Zie hiervoor: [Wat maken we openbaar | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

Hoe verder? Inspectiebezoeken aan leveranciers en zorginstellingen

De komende periode zal de IGJ ook leveranciers van medische hulpmiddelen in andere vakgebieden dan cardiologie en tandheelkunde bezoeken.

Naast leveranciers, bezoeken we ook [zorginstellingen](#). Daar kijken we specifiek naar ontvangen betalingen (in de financiële gegevens) aan zorgprofessionals door leveranciers. We onderzoeken de documenten die hieraan ten grondslag liggen en vragen een toelichting op de ontvangen bedragen.

Want we vinden het belangrijk dat de financiële relaties in de zorg transparant zijn.

Hoe zit het ook alweer met gunstbetoon? Wat mag wel en niet? Wij zetten het hieronder op een rijtje.

In artikel 6 van de Wet medisch hulpmiddelen staat beschreven dat Gunstbetoon verboden is, op een paar uitzonderingen na. Een uitzondering is de dienstverleningsrelatie tussen een leverancier en een zorgprofessional. Denk bijvoorbeeld aan het geven van een training of lezing. De partijen moeten er wel zelf voor zorgen dat de dienstverleningsrelatie voldoet aan de regels. Dit betekent dat:

1. de vergoeding in redelijke verhouding moet staan tot de geleverde tegenprestatie;
2. de dienstverlening schriftelijk moet zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO);
3. de dienst relevant moet zijn voor de leverancier of de beroepsuitoefening.

Hiermee wordt beoogd te voorkomen dat de vergoeding aan zorgprofessionals kan leiden tot (ongewenste) beïnvloeding. Want het belang van de patiënt moet altijd voorop staan.

In de beleidsregels gunstbetoon Wet medische hulpmiddelen staat waaraan de DVO moet voldoen. Ook is hierin opgenomen dat de IGJ voor de toetsing van een redelijke beloning aansluit bij de normuurtarieven uit de Gedragscode Medische Hulpmiddelen.

De regels zijn wederkerig: wat een geveer niet mag geven, mag een ontvanger niet aannemen. De Wet op de medische hulpmiddelen en de beleidsregels zijn te vinden op www.overheid.nl.

Wat kan de IGJ doen bij verboden gunstbetoon?

De IGJ kan een bestuurlijke maatregel opleggen in geval van overtreding van het verbod op gunstbetoon (www.igj.nl/onderwerpen/maatregelen/bestuurlijke-boete).

Het onderzoeken en beoordelen van financiële relaties tussen zorgprofessionals, zorginstellingen en leveranciers blijft op de agenda. De afspraken over de aard van de relatie en de geldstromen die hieraan verbonden zijn, moeten transparant zijn.

Wat behoren leveranciers te doen?

Inhoud, aard, duur, omvang, het te bereiken resultaat of doel van de dienst vooraf in één overeenkomst schriftelijk vastleggen. Het gebruik van raamovereenkomsten is toegestaan, mits alle onderdelen in de overeenkomst of in een addendum bij de overeenkomst worden opgenomen.

Ook dienen de DVO's voorafgaand aan de bijeenkomst ondertekend te zijn door zowel de leverancier van medische hulpmiddelen als de zorgprofessional.

Vergoeding voor de dienst en vergoeding van eventuele onkosten vooraf in één overeenkomst schriftelijk vastleggen.

De vastlegging is in het belang van transparantie en om te kunnen beoordelen of sprake is van een redelijke vergoeding. Het gebruik van vergoedingen zonder een urenspecificatie is niet toegestaan.

Dubbele beloning voor reis- en voorbereidingstijd voorkomen.

Aleen reistijd tijdens de normale werkuren kan vergoed worden. Want reistijdvergoeding is er om gemiste inkomsten tijdens werkuren te compenseren. Daarbij moet worden voorkomen dat een dienstverlener een dubbele beloning voor reis en voorbereidingstijd ontvangt.

Grondslag in artikel 6 van de Wet medische hulpmiddelen

Per 26 mei 2021 zijn de Wet medische hulpmiddelen en de beleidsregels daarover in werking getreden. Het verbod op gunstbetoon staat beschreven in artikel 6 van de Wet medische hulpmiddelen. De Wet medische hulpmiddelen is leidend voor het toezicht door de IGJ. De IGJ ziet actief toe op gunstbetoon in de medischehulpmiddelensector.

Wat mag er wel en niet? Het gaat om dit soort vragen:

- ✓ Wat geldt voor mij als zorgverlener of inkoper op het gebied van gunstbetoon?
- ✓ Ik ben als leverancier van plan om een bijeenkomst voor zorgverleners en/of inkopers te organiseren. Waar moet ik op letten?
- ✓ Mag ik als ontvanger (bijvoorbeeld een arts) diensten verrichten voor de leverancier of fabrikant?
- ✓ Wat zijn de regels voor het geven of aannemen van geschenken?
- ✓ Mag een zorginstelling bij de inkoop van medische hulpmiddelen een korting of bonus aannemen?

Benieuwd naar het antwoord op deze vragen?

Of bent u op zoek naar meer informatie?

Kijk dan op: www.igj.nl/gunstbetoon-hulpmiddelen

Ook openbaar gemaakte rapporten door IGJ ([Documenten App - Toezichtdocumenten \(igj.nl\)](#)) en de cijfers uit het Transparantie register Zorg (www.transparantieregister.nl/home) geven aanvullende informatie.